

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทสถาบันอุดมศึกษา เป็นกลไกที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพของประเทศในเวทีสากล ผ่านการสร้างและพัฒนากำลังคน และสร้างองค์ความรู้ ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมผ่านระบบการวิจัยและพัฒนา เพื่อประโยชน์ในภาคการผลิตโครงสร้างพื้นฐาน และการยกระดับความเข้มแข็งของสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) และกฤษฎณพงศ์ กิระติกร (2549) กล่าวว่าการศึกษาไทยได้พัฒนาสู่ความเป็นสากลมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่าทศวรรษ เพื่อสนองต่อความท้าทายของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนทัศนะของปฐม มณีโรจน์ (2545) กล่าวถึงมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นหัวใจหลักหรือรูปแบบหนึ่งของระบบอุดมศึกษา “มหาวิทยาลัย” จึงเป็นการสืบสานวิวัฒนาการของระบบ “อุดมศึกษา” และถวัลย์รัฐ วรเทพ พุทธิพงษ์ (2545), ปรัชญา เวสารัชช (2546) กล่าวถึงภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย 4 ประการ กล่าวคือ การเรียนการสอน เพื่อผลิตบุคลากรชั้นนำของชาติในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ การวิจัย การบริการชุมชน หรือบริการทางวิชาการ และการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร สำหรับปราณี กุลละวณิชย์ (2540) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา โดยทั่วไปคือ การสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ขั้นสูง มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงเป็นมหาวิทยาลัยสอนในสมัยแรก ๆ ต่อมาได้มีการวิวัฒนาการเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ มีการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา ส่วนมีชัย ฤชุพันธุ์(2545) มุมมองของสถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายคือเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นประเด็นสำคัญของมหาวิทยาลัย จะต้องมีการปรับกระบวนการบริหารจัดการให้เกิดความคล่องตัว ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีกลไกการประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญ ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ และนำแนวคิดนั้นสู่เป้าหมายของการผลิต ถือว่ามนุษย์เป็นผู้นำความคิดสู่เป้าหมายสุดท้ายขององค์กร สอดคล้องกับจรัส สุวรรณเวลา (2548) ที่กล่าวถึงการพัฒนาระบบอุดมศึกษาไทยได้ก้าวหน้าไปในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังคงเร่งพัฒนาต่อไป อุดมศึกษาไทยเป็นทั้งผู้รับ และผู้ให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และจากหลักรรรมาภิบาล และหลักการบริหารจัดการ (governance and management) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและอุดมศึกษาในภาพรวม กล่าวคือ หากสถาบันอุดมศึกษามีกลไกการกำหนดทิศทางที่ดีและมีแผนกลยุทธ์ที่ดีพร้อมกับการขับเคลื่อน โดยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพแล้วภารกิจของมหาวิทยาลัยก็สำเร็จลุล่วงไปได้ บทบาทและความรับผิดชอบขององค์กรสูงสุดในที่นี้ คือ “สภามหาวิทยาลัย” มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของสถาบันและผลผลิตที่ดี (เกษม วัฒนชัย, 2544) ส่วนวันชัย ศิริชนะ (2543) ได้กล่าวถึงการตกย้ำว่าอุดมศึกษาไทยไม่ได้คุณภาพนั้น ก่อให้เกิดกระแสตื่นตัว จะต้องมีการทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้คุณภาพของอุดมศึกษาดีขึ้น กระแสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระยะ 3-4 ปี ที่ผ่านมานั้นเป็นไปในเชิงบวกทั้งสิ้น เป็นไปในเชิงส่งเสริมสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พัฒนาดนเองสู่การยอมรับของสังคมมากขึ้น และในปัจจุบันบทบาทการ

พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่องของการรับนักศึกษา เพื่อการรองรับโอกาส และสร้างความเสมอภาคให้กับผู้ต้องการเข้าศึกษาจำนวนมากขึ้น ทำให้อุดมศึกษาต้องสร้างความหลากหลาย ในระบบวิชาการ ที่จะนำไปสู่รูปแบบการให้บริการวิชาการที่หลากหลาย และเป็นการบริการอีกรูปแบบหนึ่ง ในระบบตลาดเสรีประกอบกับโลกปัจจุบันเข้าสู่ยุคสังคมการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551ข) และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550ข) ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 กำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงาน ให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ของประเทศไทย เป็นแหล่งพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง การค้นคว้าวิจัย เพื่อการพัฒนาความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสู่เศรษฐกิจ และสังคมฐานความรู้ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สุระดับสากล (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551ข) และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), สำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้มีการสำรวจและติดตามผลการปฏิบัตินโยบายตามคำรับรองการปฏิบัตินโยบาย เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มุ่งมั่นในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์ที่ประกาศออกไป เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาตนเองจนมีความเป็นเลิศในพันธกิจของตนเพื่อแสดงถึงความเป็นอิสระในเชิงวิชาการ (academic freedom) แก่สถาบันอุดมศึกษา และนำผลการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบการประเมินของ (สมศ.) มาประกอบการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินผลของการประเมินที่ผันแปรไปตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สามารถกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม และเป็นธรรมต่อกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา และรัฐบาลได้กำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิตในลักษณะต่าง ๆ ตามความต้องการกำลังคนของประเทศ และการสนับสนุนด้านงบประมาณช่วยเหลือสถานศึกษา ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการในแต่ละกลุ่มสถาบัน และกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี พ.ศ. 2551-2565 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาอุดมศึกษา ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพของสถาบันนั้น ๆ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มสถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพใกล้เคียงกัน ส่วนรุ่ง แก้วแดง (2543) ได้กล่าวถึงศาสตร์ทางการบริหารองค์การ จะต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดกลยุทธ์ด้านการวางแผนเสมอ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประเด็นที่สองคือการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากลยุทธ์ 4 ปี ที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของชาติ เชื่อมโยงกลยุทธ์กระทรวงศึกษาธิการ และเชื่อมโยงกับกลยุทธ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551ก)

การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา และของประเทศ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2548) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2549) และวิจิตร ศรีสุอาน (2548) ได้กล่าวถึงนโยบายการศึกษาข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ คือการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การกระจายอำนาจด้านวิชาการ การพัฒนาผู้บริหาร การปรับเปลี่ยน สถานะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ให้มีศักยภาพ และสำหรับการติดตามตรวจสอบการประเมินการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาระบบข้าราชการไทย

พ.ศ. 2546 - 2550 การปรับเปลี่ยนกระบวนการ และวิธีการทำงาน การกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย จะต้องให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานรายปี และถือเป็นเงื่อนไขในการดำเนินการที่จะต้องจัดการศึกษาให้ตรงตามแผนกลยุทธ์ และการจัดลำดับการศึกษาช่วยให้เกิดความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2543) กล่าวถึงหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย จะต้องมีการบริหารจัดการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ทำให้เกิดความคล่องตัว ทั้งในด้านการดำเนินงานของสถาบัน และการเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป เป็นการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง ได้หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาต้องทำหน้าที่เพื่อพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง ให้กับสังคมสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่วนอดุลย์ วิริยเวชกุล (2541 ก) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของบัณฑิตวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย คือการกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาต่าง ๆ การกำกับคุณภาพหมายความว่ารวมถึงโครงสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการเรียนการสอน คุณภาพวิทยานิพนธ์ ถือเป็นภาระหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่จะต้องทำให้เกิดความมั่นใจว่าผลลัพธ์จากการกำกับดูแลนี้จะทำให้ปริญญามหาบัณฑิต คุชฎีบัณฑิต และคุณวุฒิต่อในระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้ไปจากมหาวิทยาลัย มีคุณภาพที่เท่ากัน และมีเกียรติภูมิศักดิ์ศรีคู่ควรกับชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ส่วนชัชวาลย์ สวัสดิวัฒน์ (2550) ได้มองถึงบัณฑิตศึกษาโดยทั่วไปเป็นเรื่องของคุณภาพ เป็นปัจจัยสำคัญ การผลิตบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพที่ดีที่สุด คือการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกจะต้องมีคุณภาพระดับสากล ส่วนหลักสูตรระดับปริญญาโท ควรมีคุณภาพทัดเทียมกับหลักสูตรที่ดีที่สุดของประเทศไทย นอกจากนี้บัณฑิตศึกษา จะต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เน้นกระบวนการวิจัย เป็นหลักให้มีความสำคัญควบคู่กันอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ธีระ รุญเจริญ (2546) กล่าวว่าการศึกษาทุกระดับในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหาร หรือผู้นำองค์กรที่เป็นมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ สามารถสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบัน องค์กร ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กำหนดไว้ว่าในการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คือรัฐจะต้องส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการวิจัยและพัฒนางานวิชาการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดการศึกษาที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น รัฐจะต้อง มีการขยายโอกาสการอุดมศึกษาไปยังภูมิภาคอย่างมีคุณภาพ หรือขยายสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาคมากยิ่งขึ้น และจะต้องมีการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาได้ผลิตบัณฑิตให้มีปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ภูมิภาค และสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ (เกษม วัฒนชัย, 2544) ระบบการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาถือว่าเป็นจุดเน้นของการพัฒนากำลังคน การสร้างนักวิชาการชั้นสูง และแนวทางการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาละสำคัญก็คือกระบวนการวิจัย การสร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่วนสมบัติ นพรัถ (2546) กล่าวถึงการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาว่า เป็นการจัดการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี และการจัดการศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย มีความหลากหลาย สถาบันบางแห่งมีบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้บริหารจัดการเรียนการสอนทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล การจัดการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย จากแนวคิดของนักวิชาการ ด้านการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กล่าว

มาข้างต้น และแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
 ระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้จัดให้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในกลุ่มที่ 1 ที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย จึงถือเป็น
 ภารกิจที่ท้าทายของมหาวิทยาลัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามพันธกิจ และ
 สามารถเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทั้งระดับชาติ และนานาชาติโดยมุ่งสู่ความทันสมัย และสามารถแข่งขันได้ใน
 ระดับสากล (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551ก) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่อยู่ใน
 ในกลุ่มสถาบันดังกล่าว จะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย และหาแนวทางวิธีการบรรลุตัวชี้วัด ตามมาตรฐาน
 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับ ประชุม รอดประเสริฐ (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหาร
 จัดการที่ประสบผลสำเร็จ ประเด็นสำคัญที่สุดก็คือตัวของผู้บริหารระดับสูงจะต้องให้การสนับสนุน เสนอ
 แนวทาง กำหนดนโยบาย ทิศทางการบริหารจัดการองค์การที่ชัดเจน และสามารถดำเนินการให้เห็นได้อย่างเป็น
 รูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Weber (2000) กล่าวว่าพันธกิจของ มหาวิทยาลัย มี 2 ประการคือ “มหาวิทยาลัยต้อง
 รับผิดชอบ (responsible)” และ “ตอบสนอง (responsive)” กล่าวคือ ความรับผิดชอบต่อ ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร
 จัดการองค์การ การจัดการศึกษาเป็นทรศนระยะยาวที่มหาวิทยาลัยต้องดูแลและตอบสนอง ต่อความต้องการ
 ให้บริการวิชาการกับสังคม ส่วนการตอบสนองนั้นเป็นเรื่องของกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ใกล้ตัวตามความต้องการ
 ระยะสั้น ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาคมที่มหาวิทยาลัยให้บริการในท้องถิ่นนั้น ๆ ตามพันธกิจที่สำคัญ
 ของมหาวิทยาลัย คือ การสอน การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ จึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญเพื่อให้การปฏิบัติตาม
 ภารกิจดังกล่าวบรรลุผล และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและสังคม

สำหรับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานระดับคณะ ได้รับอนุมัติจากสภา
 มหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่เป็นส่วนราชการ เมื่อวันที่ 5
 พฤศจิกายน 2546 เดิมหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นครั้งแรก คือ
 “บัณฑิตวิทยาลัย” ในปี พ.ศ. 2522 เมื่อครั้งที่ยังเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ภายหลัง
 ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2537 ได้ปรับเปลี่ยนหน่วยงานจาก
 บัณฑิตวิทยาลัยเป็น “งานบริหารบัณฑิตศึกษา” สังกัดกองบริการการศึกษา ฝ่ายวิชาการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้มี
 การปรับเปลี่ยนอีกครั้งเป็น “สำนักงานบัณฑิตศึกษา” โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบการ
 บริหารงาน และจากมติสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ 6/2546 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 อนุมัติจัดตั้งบัณฑิต
 วิทยาลัย เป็นหน่วยงานระดับคณะ โดยมีคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนใน
 สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ถึง 2537 มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เปิดสอนหลักสูตรระดับ
 บัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) เปิดสอน
 13 สาขาวิชา และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศส.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา และในช่วงที่เริ่มแยกตัวออกเป็น
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จนถึงปัจจุบัน ได้เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้นอีกดังนี้ คือ หลักสูตร
 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บข.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา การจัดการมหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา เศรษฐศาสตร
 มหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) จำนวน 15 สาขาวิชา หลักสูตร
 สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (ส.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต (บข.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา
 หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (วศ.ม.) จำนวน 3 สาขาวิชา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(รป.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (พย.ม.) จำนวน 1 สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา และเปิดหลักสูตรระดับปริญญาเอก 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ค.) หลักสูตรการศึกษาคุุณย์บัณฑิต (กศ.ค.) และหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรคุุณย์บัณฑิต (ส.ค.) รวมจำนวน 23 สาขาวิชา นอกจากนี้ยังได้เปิดสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน จำนวน 2 สาขาวิชาคือสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาทางศิลปศาสตร์

ในปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระบบปกติและระบบพิเศษ ที่วิทยาเขตกลางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเปิดสอนระบบพิเศษที่ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี และ ศูนย์บริการวิชาการภายนอกในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 16 จังหวัด คือจังหวัดขอนแก่น ยโสธร ชัยภูมิ อุบลราชธานี หนองคาย ศรีสะเกษ มุกดาหาร นครราชสีมา สุรินทร์ กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด กรุงเทพฯ เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรี และสกลนคร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550 ก)

การดำเนินการจัดการเรียนการสอน ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยบัณฑิตวิทยาลัย ที่ผ่านมาจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการจัดโครงสร้างการบริหาร การเปลี่ยนแปลง สถานภาพของมหาวิทยาลัย การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร การขยายโอกาสทางการศึกษา ภายนอกเขตพื้นที่ มหาวิทยาลัย และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (participatory policy research) ที่ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาพื้นฐานทางสังคม สำหรับเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายขององค์การ ประกอบการ ตัดสินใจของผู้บริหาร ในการแก้ปัญหา หรือกำหนดทิศทางทางการดำเนินงาน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2550) โดยเฉพาะ การกำหนดข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อการบรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการอย่าง เป็นรูปธรรม ยังไม่มีการกำหนดเป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ชัดเจน และที่ผ่านมาได้ดำเนินการ ตามหลักการ แนวคิดของผู้บริหารที่ขึ้นมาบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละยุคสมัยต่าง ๆ กัน โดยไม่มี จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นนโยบายที่ชัดเจน การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยต้องสิ้นเปลืองด้าน งบประมาณ เวลา ทรัพยากรบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ อีกมากมาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดนักวิชาการ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ คำรา เอกสาร ตามบทบาทพันธกิจของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตามกลุ่มสถาบันจำนวน 24 แห่ง และบัณฑิตวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา แล้วนำมาสรุปองค์ประกอบการบริหารจัดการ 9 ด้าน คือ ด้าน โครงสร้าง การบริหาร ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาสู่ความ เป็นสากล ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการบริการวิชาการและ บริการสังคม และด้านการผลิตบัณฑิต และจากการศึกษาพหุกรณี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยที่มีการบริหาร จัดการที่ดี เป็นที่ยอมรับในระดับโลก ตลอดจนทั้งจากการสนทนากลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อหาคำตอบ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT (SWOT analysis) และจัดทำร่าง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามความคาดหวังเชิง นโยบายของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในเชิงวิชาการ มีความคาดหวังเป็นอย่างไร ในปัจจุบันมี ทิศทาง และกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย ควรเป็นอย่างไร และในส่วนขององค์ประกอบของเป้าหมาย และกลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มีอะไรบ้าง กลไกสู่การปฏิบัติ และการ

ประเมินอย่างมีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามปรัชญา การจัดทำแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี พ.ศ.2551-2565 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2. คำถามการวิจัย

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในแต่ละด้านที่นำมาศึกษาวิจัย คือด้าน โครงสร้างการบริหาร ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ด้านการบริหารวิชาการ และบริการสังคม และด้านการผลิตบัณฑิต ตามองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย และกลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล มีอะไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เหมาะสม และเป็นไปได้

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย

- 4.1.1 เป้าหมาย
- 4.1.2 กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย
- 4.1.3 กลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มีดังนี้

4.2.1 จากผลการวิเคราะห์ ดำเนินการเอกสารงานวิจัย แนวคิดนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย เช่นการพัฒนาหลักสูตรการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง(สุเมธ แสงนาทร, 2547) ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (ไชยา ภาวะบุตร, 2549) บัณฑิตศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (เกษม วัฒนชัย, 2544) การแบ่งส่วนราชการของสถาบันอุดมศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2542) บัณฑิตวิทยาลัย ภาพลักษณ์และรูปแบบ (อดุลย์ วิริยเวชกุล, 2541 ค) การบริหารงานบัณฑิตวิทยาลัย (ชัชณัฐร สวัสดิ์วัฒน์, 2550) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2542) และการสังเคราะห์ ดำเนินการ ตามบทบาท ปรัชญา ปณิธาน นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ตามกลุ่มสถาบันที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม จำนวน 24 แห่ง และบัณฑิตวิทยาลัย ในต่างประเทศ ผู้วิจัยนำมาบูรณาการเป็นขอบเขตเนื้อหาเพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามองค์ประกอบการบริหารจัดการใน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ด้านการบริหารวิชาการและบริการสังคม และด้านการผลิตบัณฑิต

4.2.2 ศึกษาการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี การแปลงข้อเสนอเชิงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ในการดำเนินการเพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเพื่อเป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

5.1 กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่ผู้บริหารองค์การจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้ได้เปรียบคู่แข่งขัน โดยมองเป้าหมายให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ ไม่ว่าเราจะกำหนด กลยุทธ์ หรือเลือกใช้กลยุทธ์ใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับองค์กร และกลุ่มเป้าหมาย

5.2 บัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะ มีหน้าที่ประสานงานควบคุม กำกับ ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สังกัด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.3 มหาวิทยาลัยกลุ่มสถาบันที่ติดอันดับโลก หมายถึง มหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการที่ดีเยี่ยม และติดอันดับโลกในลำดับต้น ๆ ของประเทศ และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาประกอบด้วย 4 แห่ง คือ 1) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 3) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 4) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

5.4 ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ขอบข่ายของสาระ เกี่ยวกับข้อเสนอที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (1) องค์กรประกอบการบริหารจัดการ ใน 9 ด้าน คือด้านโครงสร้าง การบริหาร ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการบริการวิชาการและ บริการสังคม และด้านการผลิตบัณฑิต และ (2) องค์กรประกอบของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ 3 องค์กรประกอบ คือ เป้าหมาย กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย และกลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1 องค์กรประกอบการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามกระบวนการบริหาร ซึ่งสามารถประเมินผล และเปรียบเทียบกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ มาตรฐานกับผลลัพธ์ที่ผ่านมา ตามองค์กรประกอบการบริหารจัดการ 9 ด้าน คือด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการบริการวิชาการและบริการสังคม และด้านการผลิตบัณฑิต มีรายละเอียด ดังนี้

5.4.1.1 ด้านโครงสร้างการบริหาร หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย ที่เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย และมีคณะกรรมการบริหารตามบทบาท พันธกิจ ที่มีรูปแบบโครงสร้างการบริหารอย่างดีเพื่อที่จะเอื้ออำนวยต่อการบริหารองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.1.2 ด้านการกำกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา หมายถึงข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับ บัณฑิตวิทยาลัย ที่มี การ กำกับ ควบคุมตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

5.4.1.3 ด้านการวิจัย หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ ความจริงในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้กำกับ ดูแล คุณภาพตามกระบวนการวิจัย และส่งเสริมสนับสนุนด้านการให้ทุนวิจัย จัดหาแหล่งทุนสำหรับนิตินในการดำเนินการวิจัย

5.4.1.4 ด้านหลักสูตร หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรที่เปิดสอนอย่างหลากหลาย เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสังคมปัจจุบัน โดยบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้ควบคุม ตรวจสอบ มาตรฐานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

5.4.1.5 ด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับบัณฑิตวิทยาลัย มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล ส่งเสริม สนับสนุนการ เปิดสอนโปรแกรมนานาชาติเพิ่มมากขึ้น มีการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาโดยทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ

5.4.1.6 ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอน ให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

5.4.1.7 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการที่บัณฑิตวิทยาลัย ได้ดำเนินการอนุรักษ์ และเผยแพร่ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมสากล และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.4.1.8 ด้านการบริการวิชาการและบริการสังคม หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการที่บัณฑิตวิทยาลัย ในการถ่ายทอดแนวคิด ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไป ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนทุกระดับ และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.4.1.9 ด้านการผลิตบัณฑิต หมายถึง ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการผลิตบัณฑิต และพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยการควบคุม ดูแลคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา

5.4.2 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ หมายถึงขอบข่ายสาระเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากกระบวนการวิจัย เพื่อการบรรลุเป้าหมายของข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการ

บริหารจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย และกลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

5.4.2.1 เป้าหมาย หมายถึง ความต้องการให้การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ให้ผู้ปฏิบัติยึดแนวปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดและถือปฏิบัติ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.4.2.2 กลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย หมายถึง วิธีการที่เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำหนดไว้

5.4.2.3 กลไกสู่การปฏิบัติและการประเมินผล หมายถึง การแปลงแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ลงสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ที่ประกอบด้วยมาตรการ ตัวชี้วัด และกิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยเพื่อเป็นข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ใน 2 ด้านดังนี้

6.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

6.1.1 ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากผลการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยวิธีการวิจัยเชิงนโยบาย ที่เน้นแหล่งข้อมูลที่หลากหลายตามหลักการสามเส้า (triangulation of data source)

6.1.2 ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ขององค์กรที่สามารถประยุกต์ใช้จากกระบวนการวิจัยเชิงนโยบายที่นำมาใช้กับการวิจัยครั้งนี้

6.1.3 ทำให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่ง เกิดความตระหนัก ไม่ละเลยต่อบทบาทหน้าที่ตามพันธกิจของบัณฑิตวิทยาลัย ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อันเป็นบทบาท และพันธกิจหลักที่สำคัญของมหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

6.2 ประโยชน์ในเชิงประยุกต์ใช้

6.2.1 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการตัดสินใจ เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

6.2.2 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งอื่นๆ สามารถนำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารได้ตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผน เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เช่นกัน และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ต่างก็มีบริบท ด้านการจัดการศึกษา

ตามปรัชญา ปณิธาน และวิสัยทัศน์ เพื่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และมีทิศทางการพัฒนาข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ตามบทบาท และพันธกิจ องค์ประกอบการบริหารจัดการ ใน 9 ด้าน เช่นเดียวกัน

6.2.3 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งอื่น สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้